
Arkivsak-dok. 20/25003-18

Saksgang	Møtedato	Saksnr
Fylkesrådet	26.04.2022	93/22

Næringsrettet opplæring: Årsrapport 2021 og kompetansehevingstiltak 2022

Innstilling:

1. Fylkesrådet tar årsrapportering 2021 prosjekt *Næringsrettet opplæring* til orientering.
2. Kompetansehevingstiltak nr. 1 - 6 arbeides videre med i regi av prosjekt *Næringsrettet opplæring*, under de forutsetninger som beskrives i saken, med vedlegg.

11.04.2022

Bjarne Rohde
fylkesråd for kunnskap og integrering

Vedlegg

- Vedlegg 1 Fylkesrådsak 96 - 2021 Prosjektbeskrivelse Næringsrettet opplæring
- Vedlegg 2 Prosjektbeskrivelse Næringsrettet opplæring
- Vedlegg 3 Invitasjon dialogmøter arbeidslivsrettet kompetanseheving, 7. okt. - 4. nov. 2021
- Vedlegg 4 Program dialogmøter, arbeidslivsrettet kompetanseheving, 7. okt. - 4. nov. 2021
- Vedlegg 5 Program samarbeidsmøte, arbeidslivsrettet kompetanseheving, 16. nov. 2021
- Vedlegg 6 Innspill, dialogmøter for utvalgte bransjer, høst 2021
- Vedlegg 7 Forslag til kompetansehevingstiltak, Næringsrettet opplæring, vår 2022
- Vedlegg 8 Innspill til forslag til kompetansehevingstiltak, Næringsrettet opplæring, vår 2022
- Vedlegg 9 Fagnotat Næringsrettet opplæring- Årsrapport 2021 og kompetansehevingstiltak 2022

Bakgrunn

Fylkesrådet behandlet 27. april 2021 sak nr. 96/21 Prosjektbeskrivelse Næringsrettet opplæring. Jamfør vedtak i saken skal fylkesrådet årlig orienteres om status og fremdrift i prosjektet.

1. januar 2022 hadde prosjektet vært i drift ett år, og det er i dag knappe to år igjen av prosjektperioden. Saken fremmes for å orientere fylkesrådet om status i prosjekt Næringsrettet opplæring og forankre videre fremdrift hos politisk ledelse i Troms og Finnmark.

Beskrivelse

Prosjekt Næringsrettet opplæring har som formål å bidra til å tette gapet mellom tilbud og etterspørsel av kompetanse i regionen. Gjennom prosjektet skal fylkeskommunen utøve sin rolle som kompetansepolitisk aktør og jobbe målrettet med utvikling og tiltak i samsvar med arbeids- og næringslivets kompetansebehov.

Prosjektet er i tråd med nasjonale kompetansepolitiske mål i Kompetansereformen - Lære hele livet, Nasjonal kompetansepolitisk strategi og Regjeringens Nordområdemelding.

Næringsrettet opplæring ligger under Avdeling for voksenopplæring, karriere og integrering (VKI), med Susanne Lupton som avdelingsleder.

Aktiviteter i prosjekt Næringsrettet opplæring januar 2021 - mars 2022:

1. jan. 2021 Prosjektleder tiltrer.
- Jan. - april Utarbeidelse av prosjektbeskrivelse.
Opprettelse av arbeidsgruppe og styringsgruppe.
Justering av budsjett.
- Jan. - mars Revidering av retningslinjer for tilskuddsordningen Bedriftsintern opplæring (BiO).
27. april Fylkesrådet vedtar prosjektbeskrivelse for Næringsrettet opplæring.
- Mars - mai BiO-arbeid: Informering/annonsering, veiledning av søkere og saksbehandling.
- Mai - d.d. Oppfølging av tilsatt saksbehandler for BiO-midlene.
- Jan. - d.d. Innhenting av bakgrunnsinformasjon relatert til Næringsrettet opplæring.
Opprettelse av kontakter og nettverk relatert til Næringsrettet opplæring.
Oppfølging av fylkeskommunens Kompetansepilotprosjekter i samarbeid med Sør-Varanger Utvikling og Campus Nord-Troms.
Digital deltagelse på nasjonale arenaer relatert til BiO og Kompetansepilot.
Deltagelse i arbeidsgruppa til Kompetanseforum Arktis.
Deltagelse på interne møter og fagsamlinger på VKI og Næring.
Deltagelse i arbeidsgruppe for utdanningsmuligheter ved Lakselv videregående skole basert på Forsvarets og næringslivets behov (i regi av prosjekt Leverandørutvikling Forsvaret, Næringsavdelingen, TFFK).
Økonomi- og administrasjonsarbeid.
- April - sept. Planlegging og utvikling av dialogmøter og samarbeidsmøte.
Rekruttering av deltagere til dialogmøter og samarbeidsmøte.
Annonsering og informering om dialogmøter og samarbeidsmøte.
7. okt. - 4. nov. Arrangering av ukentlige digitale dialogmøter med tema arbeidslivsrettet kompetanseheving for fem bransjer; restaurant/service, helse/omsorg, teknologi/industri, reiseliv/kreative næringer og bygg/anlegg.
- 3.-4. nov. Deltagelse på nasjonal læringsarena for Kompetansepiloter.
16. nov. Arrangering av digitalt samarbeidsmøte med tema arbeidslivsrettet kompetanseheving.
- Okt. - nov. Sammenfatning av innspill fra dialogmøter og samarbeidsmøte.
Utarbeidelse av forslag til kompetansehevingstiltak samt skissering av videre planer og langsiktige tiltak i regi av Næringsrettet opplæring.
- Nov.2021- d.d. Forankring av videre planer internt og eksternt; administrativ ledelse TFFK, eksterne utdanningsaktører, kommuner, bedrifter, bransjeorganisasjoner, med flere. Sikring av at planlagte tiltak er i tråd med arbeidslivets behov og at nødvendige tilretteleggingsbehov er ivaretatt. Dette arbeidet er pågående.
- Feb. 2022 Utsending av forslag til seks kompetansehevingstiltak, med innspillsfrist 18. feb.
- Mars 2022 Revidering av kompetansehevingstiltak, jamfør innspill.
- Mars 2022-dd. Oppfølgingsmøter og oppstartsmøter med potensielle samarbeidspartnere; NAV, næringshager, næringsforeninger, kommuner, Fagskolen, osv.
- April 2022 Rapportering til Fylkesrådet.

Prosjektets viktigste utadrettede aktiviteter i 2021 har vært å arrangere fem digitale dialogmøter

og ett samarbeidsmøte med tema arbeidslivsrettet kompetanseheving.

Til dialogmøtene ble bedrifter, kommuner, arbeidsgivere, bransjeorganisasjoner og opplæringskontor invitert inn til diskusjon om udekte kompetansebehov, problemstillinger og mulige løsninger. Følgende bransjer ble invitert: Restaurant & service, helse & omsorg, teknologi & industri, reiseliv & kreative næringer samt bygg & anlegg.

Hvert møte hadde 35 – 55 deltagere. Det ble i forkant av møtene brukt mye tid og ressurser på informering om, og rekruttering til møtene, og prosessen var krevende. Deltagelse fra de ulike bransjene var likevel ikke god nok. Dog har noen representanter fra hver av bransjene deltatt på alle møter, representert via bedrifter og bransjeorganisasjoner. Engasjementet har vært stort, og møtene har resulterte i mange gode og konkrete innspill på kompetanse- og tilretteleggingsbehov. En samlet oversikt over innspill fra alle dialogmøtene er vedlagt saken (se vedlegg nr. 6 *Innspill, dialogmøter for utvalgte bransjer, høst 2021*).

Den 16. november 2021 inviterte fylkeskommunen utdanningstilbydere, politikere og arbeids- og næringslivsaktører til et digitalt samarbeidsmøte for å drøfte hvordan vi kan rigge oss for å imøtekomme arbeids- og næringslivets skiftende kompetansebehov, og starte samarbeid om igangsetting av kompetansehevingstiltak arbeidslivets etterspør. Av 125 påmeldte møtte over 90 personer opp, og samtlige deltok på møtet frem til lunsj.

Med bakgrunn i innspill fra dialogmøtene og samarbeidsmøtet, samt den kunnskapen vi allerede innehar om arbeidslivets kompetansebehov i Troms og Finnmark (via siste års rapporter, statistikker og undersøkelser fra NHO, NAV, KS og TFFK), kan vi skissere følgende behov:

- Fleksible, desentraliserte opplæringstilbud – tilrettelagt for arbeidsgivers og arbeidstakers behov.
- Enklere tilgjengelig informasjon om tilbud og muligheter og mer brukervennlige systemer for voksne som ønsker kompetanseheving/opplæring. En plattform/en vei inn tilpasset brukerperspektivet til arbeidsgivere og arbeidstagere
- Støtteordninger som hjelper arbeidsgiver og arbeidstaker til å prioritere kompetanseheving og formalisering av kunnskap.
- Et koordinerende ledd for bedre samarbeid og samhandling mellom utdanningstilbydere, kommuner, fylkeskommunen, NAV, næringsliv og tilskudsforvaltere.
- Rekruttering: Tidligere og bedre informasjon om karrieremuligheter innen yrkesfag og arbeidslivets kompetansebehov. Mer og bedre samarbeid mellom næringsliv/arbeidsliv og skole.
Bedre ivaretagelse og rekruttering av lærlinger.
- Opplæringstilbud tilrettelagt og tilpasset minoritetsspråklige og utenlandsk arbeidskraft.
- Språkopplæring kombinert med fagopplæring. Gjelder særlig enkelte bransjer.
- Omdømmebygging: Høyning av status, arbeidsforhold og lønn. Gjelder særlig enkelte bransjer.
- Det er stort behov for fagkompetanse innen alle bransjer.

• Utover spesifikk fagkompetanse er følgende kompetansebehov gjeldende for de fleste bransjer:

Ledelse, økonomi, digitalisering, kommunikasjon, markedsføring, bærekraft, språk og HMS/sikkerhet.

Med utgangspunkt i dette foreslås følgende arbeidslivsrettede kompetansehevingstiltak igangsatt i regi av prosjekt Næringsrettet opplæring:

1. Fagbrev kokk: Desentralisert, fleksibelt kvalifiseringsløp for voksne ufaglærte i kokkefaget.
2. Fagbrev tømrer: Desentralisert, fleksibelt kvalifiseringsløp for voksne ufaglærte i tømrerfaget.
3. Kompetanseheving i markedsføring, produktutvikling, bærekraft og formidling for reiselivsaktører, lokalmatprodusenter og kreative næringer.
4. Fagskoleingeniør: Desentralisert, fleksibelt utdanningsløp for fagskoleingeniører.
5. Videreutdanning i ledelse, markedsføring, strategi, innovasjon og bærekraft for ledere, mellomledere og bedriftseiere.
6. Traineeordning: Opprettelse av to traineeordninger; en for helse/omsorg og en for bransjer innen teknologi/industri/bygg/anlegg/elektro.

For alle seks tiltak vil følgende faktorer være viktig for å lykkes:

- Bred involvering internt i fylkeskommunen og eksternt med ulike samarbeidspartnere.
- Flexibilitet og tilrettelegging tilpasset arbeidsgivere som skal ivareta produksjon/drift og voksne arbeidstakere i jobb, bosatt i distriktet, med familieforpliktelser.
- Helhetsfokus, samarbeidsevne og endringsvilje.
- Politisk forankring.
- Ressurser; et spleiselag internt og eksternt, både i forhold til arbeidskraft og friske midler.
- Rom for prøving og feiling og evne til å tilpasse/justere tiltakene underveis.
- Fokus på bærekraft og miljø.
- Å ta i bruk eksisterende tilbud, aktører og arenaer.

For utdypende informasjon om hvert tiltak, se vedlegg nr. 7 *Forslag til kompetansehevingstiltak, Næringsrettet opplæring, vår 2022*.

Forslagene til kompetansehevingstiltak ble den 4. februar sendt ut til et bredt spekter av aktører i regionen, for innspill og tilbakemeldinger. Tilbakemeldingene har generelt vært positive, med enkelte konkretiseringer og ønsker. Tiltak nr. 1 (fagbrev kokk) og 2 (fagbrev tømrer) er de tiltakene flest ønsker at skal prioriteres. Tiltak nr. 6 (traineeordning) er ønsket av næringsforeninger, men ikke av NHO, da de mener et slikt tiltak ikke bør initieres av fylkeskommunen. For oversikt over alle innspill se vedlegg nr. 8, *Innspill til forslag til kompetansehevingstiltak, Næringsrettet opplæring, vår 2022*

Alle kompetansehevingstiltakene har nedslagsfelt Finnmark. Dette fordi oppdelingsprosessen mellom Troms og Finnmark har startet og budsjettene er delt mellom øst og vest. Næringsrettet opplæring er et gammelt Finnmarksprosjekt og prosjektleders stilling er fullfinansiert med gamle Finnmarksmidler.

Vurdering

Prosjekt *Næringsrettet opplæring* er opprettet for å løse utfordringer knyttet til gapet mellom arbeids- og næringslivets kompetansebehov og den kompetansen befolkningen i regionen innehar.

En viktig del av fylkeskommunens samfunnsoppdrag er å bidra til bærekraftig utvikling og vekst. Kvalifisert arbeidskraft, innovasjonsevne, omstillingsevne og samhandling mellom offentlig og privat sektor er en forutsetning for dette. Det krever et fleksibelt utdanningstilbud tilpasset fylkets behov.

Kompetansefeltet preges av mange aktører med overlappende mandat og arbeidsområder. Fylkeskommunen, med sine ansvarsområder og sin rolle som regional utviklingsaktør, har et særskilt ansvar. Det er behov for en koordinerende aktør som kan motivere, initiere og tilrettelegge for et bredt, proaktivt og konstruktivt samarbeid mellom arbeidsliv, utdannings-tilbydere og offentlig forvaltning for å utvikle og igangsette kompetansehevingstiltak arbeidslivet etterspør.

Tiltakene som foreslås igangsatt i prosjekt *Næringsrettet opplæring* vil kreve bredt samarbeid internt og eksternt, og forutsetter meget god samhandling med mange ulike aktører. Flexibilitet, politisk forankring og tilstrekkelig ressurser vil være viktige forutsetninger for at tiltakene skal lykkes. Det er behov for å utarbeide en plan for videre utvikling og konkretisering av de foreslåtte kompetansehevingstiltakene. Samarbeidsavtaler med kompetansetilbydere, bedrifter og deltagere samt finansiering må på plass. Og eksakte kompetansebehov i forhold til antall deltagere, geografi og spesifikke lokale tilretteleggingsbehov må avdekkes. Gode, konstruktive samarbeid med lokale og regionale aktører som kan bidra til behovskartlegging, markedsføring, tilrettelegging og rekruttering vil være viktig. Den største utfordringen kan fort bli mangelen på folk. Rekruttering er krevende, særlig når regionen sliter med fraflytning og preges av typiske distriktutfordringer.

Kompetansetiltakene vil per i dag ikke kreve ekstra administrative eller økonomiske ressurser. Finansiering av hvert enkelt tiltak vil inngå i arbeidet med å utvikle og ferdigstille tiltakene.

Innen de aller fleste bransjer er det i dag utfordring med å få tilgang på rett kompetanse. Avdeling for voksenopplæring, karriere og integrering (VKI) jobber tett med Næringsavdelingen. Muligheten for å utlyse distrikts- og regionale utviklingsmidler rigget opp mot kompetansehevingstiltakene i *Næringsrettet opplæring* er under vurdering. Slik vil man kunne løse noen av tiltakene ved hjelp av eksterne kompetanseaktører/kunnskapsmiljøer, og bruke distrikts- og regionalutviklingsmidler til utviklingstiltak med god langsiktig effekt og overføringsverdi til kommende prosjekter. For mer informasjon se fagnotat 22/04713-1 *Utlysning av distrikts- og regionalpolitiske virkemidler 2022*.

Kompetanseheving er essensielt for utviklingen av Troms og Finnmark. For å klare å imøtekomme framtidens krav til raske endringer og kontinuerlig omstilling må vi satse mer og bedre på kompetanse – et område det også satses på nasjonalt. Det grønne skiftet, digitalisering og fraflytning er utfordringer sterkt knyttet til kompetansfeltet. Vår største ressurs er menneskene som bor i regionen. Kompetanseheving er en investering i folk, lokalsamfunn, innovasjon og næringsutvikling.